

התממשות האור

נסה רפפורט

בטרם הרעלת השפה, נלכדתי באור, הוקסמתי מהיום הצלול רב הגוונים, הופנטתי על ידי חלונות ומים, על ידי קיץ זוהר.

בראשית, בא האור להתקיים בביטוי הבורא, אשר התבונן בו וראה כי טוב. במחשבתו של האמן השמימי, נגזר עלינו לראות. הכמיהה לאור, אור הרקיעים הראשון, הניכר מירידת החושך, היא הדחף להפשטה טהורה, המהותית לבורא שאין לו גוף, לא עבר ולא עתיד, רק קיום. הפשטה היא ביטוי יהודי טבעי.

אין סימן אנושי שיכול להכיל אלוהות. אלא, הייחודיות של **האחד**, שלפניו לא היה ואחריו לא יהיה, מאפשרת אינסופיות של ייצוגים. אנו, זכר ונקבה, שעשויים בצלם האמן, הננו נזר הבריאה.

ערב, בוקר, הסיפור הראשון.

הסיפור השני קרוב לאדמה, קשור אליה, בעל צורה של עצם ונשימה. הווקטור הזה, מלידה למיתה, הוא יגון ובדידות, תשוקה אין־סופית, התגלות העירום. גן העדן שהוכחש, אי־יציבות, גלות: החוזה, אשר הראייה עושה אותו ליודע, יוצר מתוך העתיד התחילי אות לבאות, דחוף ומיידי, חומר ביד הכדר.

האנושות, המירקם, המעגל והקו, נלושים מיד ליד, מדומיינים לתוך קיום. לא טוב היות לבד.

ערב, בוקר, הסיפור השני.

רבי בונים מפשיסחא אומר: לכל אדם צריך שיהיו שני כיסים, ובכל אחד מהם פתק. על אחד כתוב: אנכי עפר ואפר. על השני: בשבילי נברא העולם.

מן ההתחלה, ידעתי שהיופי של העולם יחושק על ידי חושך, הזוהר ילקה במאורותיו, עולם מחתרתי של אפור מתנגד, אילם. אך עדיין, מן התהום חסר האור, דוֹבֵר העולם ונראה.

קול, הברות נהגות, הסם המרגיע של העמוד, ספריית השכחה: למשך עשורים, אבדתי בממריץ הנשגב של הקריאה, נכנעת לתנועתו. התענגתי על הקצב, לא על הצבע אלא על כינויו המרהיבים – שְׁנֵי אליזריני, חום אדמדם, כחול שמייים, סיינה גולמית, גוון הווירידיאן.

נסה רפפורט היא מחברת הרומן *Preparing for Sabbath*, ושל אוסף השירה *בפרוזה A Woman's House on the River: A Summer*. ספר זכרונותיה *אודות משפחה ומקום*, *Book of Grieving*, Journey, זכה במענק מאת המועצה הקנדית לאמנויות והיה מועמד לפרס PEN/מרתה אלברנד לאמנות ספרי זכרונות. מסותיה וסיפוריה התפרסמו ב־*New York Times*, ב־*Los Angeles Times* וב־*Forward*. הרהוריה נכללו בספר *Objects of the Spirit: Ritual and the Art of Tobi Kahn*. טור פרי עטה, "Inner Life", מתפרסם ב־*The Jewish Week* בניו־יורק. היא ערכה, יחד עם טד סולטרופ את הספר *The Schoken Book of Contemporary Jewish Fiction*. היא מרצה לעיתים קרובות על תרבות יהודית ודמיון יהודי.

כשגורירה של עולם המילים, הבנתי כי ראייה ועשייה הם אופנים חיוניים לידיעה, הכרחיים לשבח, לבקשה ולהודאה. משרתי העולם הנתון, תהילתו ושפלותו. אנו יצוקים בדמותו של הבורא חסר הדמות, נמתחים בין טהרתו של האחד וריבוי הגופים שלנו, מיליארדים, בלתי ניתנים להשוואה, כל גוף שונה מן האחר.

במאה בה נולדתי, העם היהודי שב מחוסר החומר לאדמה. ישראל, הגיאוגרפיה הזאת, היא הגוף המשותף של היהודים. דעת התפוצות שלנו, תרבותנו הזריזה, המסתגלת, המלקטת מתנות, ממצאיה, חוצה גבולות, מתורגמת – הושבה לפיזיקליות צורנית, השתרשה, באכלסה מקום לו קראנו בשם.

הבעה ויזואלית יהודית היא פרויקט של שיבה, של הבטה שאינה יודעת שובעה, למידה גרגרנית של ראייה, עשייה וידיעה. לעולם לא ננטוש מלים, אך היתלות בהן לבדן היא אלילות. ריבונות מפשרת בין ארץ ושמיים, התעלות בשר ודם.

אמנות ריבונית, לא פרובינציאלית, אך ייחודית, מקיפה את העולם, בעזרת היכולת היהודית לשאול שאלה גדולה, להבדיל בין המינים, לצרוף את הקדוש מן הסיגים, לעשות את הצדק למופת ולחרף את הרשע, לצחוק בצער, להעדיף שלום ולדרשו מעבר לכל ערך. ביטוייה הם סמיכות ואי-התאמה, אסוציאציה, הרמוניה ודיסוננס, מתח וסימטריה, אלגנטיות ועמימות – לשם הפרשנות, או לשם עצמה, ללא פירוש.

משולהבים בשקיפות הערפילית, אנו מתחילים. מסלולנו מן האפלה אל האור, קונץ לכאוס, מתעקש, רומז להוד, בתקופות אַחֲדוֹת דהוי, באחרות – לזהב.